

UNIVERSITETET I
NORDLAND

Pressestøtten i en digital mediehverdag

Emnekode: JO203U – Bacheloroppgave i journalistikk

Sted: Universitetet i Nordland, senter for journalistikk

Navn: Eskil Buseth Folstad

Kandidatnummer: 8

Dato: 30. april

Årstall: 2014

Totalt antall sider: 35 (Forside og innholdsfortegnelse inkludert)

Innholdsfortegnelse

Innholdsfortegnelse.....	Side i
Kapittel 1: Problemstilling og bakgrunn for valg av oppgave.....	Side 1-2
Kapittel 2: Metodebruk og datainnsamling.....	Side 2-4
2.1: Teori og litteratur.....	Side 2
2.2: Dokumentanalyse av en offentlig utredning.....	Side 2-3
2.3: Kvalitative intervjuer med redaktører.....	Side 3-4
Kapittel 3: Drøfting av teori, litteratur og tidligere forskning på området.....	Side 4-9
3.1: Pressestøttens begynnelse.....	Side 4-5
3.2: Legitimering av pressestøtten.....	Side 5-7
3.2.1: Mangfold.....	Side 5-6
3.2.2: Demokratisk arena for offentlig debatt og meningsbrytning.....	Side 6-7
3.3: Pressestøtten utfordres av digitaliseringen.....	Side 7-8
3.4: Bred enighet om plattformnøytral pressestøtte.....	Side 8-9
Kapittel 4: NOU 2010: 14 – En moderne mediestøtte.....	Side 9-10
Kapittel 5: Intervju med Frank Øvrewall og Jan-Eirik Hanssen.....	Side 10-21
5.1: Momsfritak og produksjonstilskudd.....	Side 10-12
5.2: Kvalitet – Papiravis kontra nettavis.....	Side 12-13
5.3: Mangfold og arena for debatt og meningsytringer.....	Side 13-15
5.4: Annonsørene forsvinner.....	Side 15-17
5.5: Nye tildelingskriterier for produksjonstilskudd.....	Side 17-18
5.6: Uenighet og regjeringens forslag.....	Side 18-20
5.7: Sluttdrøfting.....	Side 20-21
Kapittel 6: Vedlegg.....	Side 22-31
6.1: Intervjuguide.....	Side 22-25
6.2: Prosjektvurdering fra norsk samfunnsvitenskapelig datatjeneste.....	Side 26-27
6.3: Samtykkeskriv.....	Side 28-31
Kapittel 7: Litteraturliste.....	Side 32-33
7.1: Bøker.....	Side 32
7.2: Kilder fra internett.....	Side 32-33
7.3: Muntlige kilder.....	Side 33
7.4: Offentlige dokumenter.....	Side 33

Kapittel 1: Problemstilling og bakgrunn for valg av oppgave

Helt siden slutten av 1960-tallet har den norske staten lagt til rette for en rik og mangfoldig avisflora i Norge. Politiske virkemidler i form av produksjonstilskudd og fritak av merverdiavgift (Kulturdepartementet, NOU 2010:14, S.11) har gjort tilværelsen enklere for økonomisk vanskeligstilte aviser. Avisene er ikke blitt sett på som en ”forbrukervare” i vanlig forstand. De har tvert imot essensielle oppgaver på vegne av demokratiet (VVP, kpt. 1). Viktig deler av oppgaven er å sikre samfunnsbyggende debatt og å legge til rette for et mangfold av ytringer. Pressestøtten er et viktig redskap for å nå slike demokratiske mål.

Pressestøtten, og særlig produksjonsstøtten er et hyppig diskutert samtaleemne. Enigheten om at pressestøtten er moden for grunnleggende forandringer er blitt stor hos politikerne (se kpt. 3, punkt 3.4). I mediernes digitaliserte hverdag vandrer både lesere og annonsører fra papiravisen og over til internett. Hvilke konsekvenser får det for organiseringen av fremtidens pressestøtte? Nettavisene har styrket sin posisjon som informasjonskanal og debattarena i vår digitale tid. Er legitimeringsgrunnlaget for støtte til papiraviser rett og slett blitt for svakt på grunn av orienteringen mot digitale plattformer? Jeg ønsker å se nærmere på hovedargumentene som er brukt for å rettferdiggjøre den økonomiske støtten til papiravisene, og problematisere disse i lys av den digitale utviklingen. I tillegg skal jeg kort sveipe innom pressestøttens etableringsfase, fordi den er viktig å ha i bakhodet for å kunne forstå hvorfor pressestøtte-ordningen i dag kan problematiseres. Dette er viktige delspørsmål som det blir satt et fokus på i denne bacheloroppgaven.

Slike spørsmål bringer meg nemlig til hjertet av min problemstilling, som er følgende: Hva tenker sentrale aktører i pressen selv om pressestøtten og dens fremtid? Fra hvilket syn ser de debatten om pressestøtten i en digital mediehverdag? Hvilke utfordringer mener de digitale medier skaper for pressestøtten og dens organisering? For å forsøke å danne meg et bilde av redaktørenes ståsted i debatten, har jeg intervjuet Frank Øvrewall, ansvarlig redaktør i Saltenposten, og Jan-Eirik Hanssen, sjefredaktør i Avisa Nordland. For redaktørene har jeg også presentert Mediestøtteutvalgets offentlige utredning i 2010, nr. 14, hvor virkemidler for fremtidens pressestøtte blir formulert. Hvordan ser redaktørene på disse virkemidlene?

Det er viktig å avklare hva jeg mener med begrepet ”pressestøtte” i denne sammenheng. I dette begrepet velger jeg å kun inkludere direkte pressestøtte i form av produksjonstilskudd til

papiraviser, samt den indirekte pressestøtte papiravisene får i form av fritak av merverdiavgift ved salg. Det vil si at jeg velger å se bort ifra samtlige andre deler av pressestøtten, slik at begrepet blir snevret inn til å gjelde kun den delen av pressestøtten som jeg tar for meg i denne besvarelsen. Slik håper jeg å unngå forvirring om hva jeg legger i begrepet ”pressestøtte”.

Kapittel 2: Metodebruk og datainnsamling

2.1: Teori og litteratur

I første del av besvarelsen presenterer jeg kort pressestøttens fødsel, og hvilke hovedargumenter ”Hellerud-komiteen” (utvalget som laget den første utredningen om pressestøtte) i 1967 brukte for å legitimere den. Jeg har i hovedsak brukt denne komiteens utredningsarbeid (gjengitt av Arne H. Krumsvik i hans bok *Medienes privilegier – en innføring i mediepolitikk*) som kilde, siden denne utredningen inneholder argumenter for pressestøtten som fortsatt er gjeldende. Hellerud-innstillingen danner på den måten grunnlaget for pressestøtten og dens legitimitet den dag i dag. Det finnes riktignok utredninger fra flere mediestøtteutvalg som har andre argumenter for pressestøtten. Men jeg ønsket å ta for meg to argumenter som har vært svært sentrale i å rettferdiggjøre støtten til papiravisene; mangfold og arena for debatt og meningsytringer. På grunn av besvarelsens begrensede omfang valgte jeg å prioritere kun de to nevnte argumentene, og begge argumentene finner vi i Hellerud-komiteens utredning. Hvorfor jeg mener akkurat disse to argumentene kan problematiseres i en digital medie verden, kommer jeg tilbake til senere i besvarelsen.

2.2: Dokumentanalyse av en offentlig utredning

Under arbeidet med å sette meg inn i tematikken ”fremtidens pressestøtte”, valgte jeg å hente informasjon fra Mediestøtteutvalgets NOU 2010: 14. Mitt tyngdepunkt ligger i en dokumentanalyse av denne utredningen. Dette er den nyeste offentlige utredningen som er gjort om økonomiske virkemidler i mediesektoren. Utredningen har vært viktig for å forstå hvilken vei pressestøtten kan utvikle seg i fremtiden. Jeg vil understreke at jeg kun har valgt å ta utgangspunkt i deler av utredningen. For det første går mye av innholdet i den på siden av det jeg ønsker å bruke i min besvarelse, og for det andre var jeg nødt til å få et helhetlig blikk over utredningen og trekke ut dens viktigste innhold for min besvarelse. Jeg har valgt å fokusere på de to viktigste virkemidlene utredningen foreslår for en plattformnøytral støtte; endret merverdiavgift og endrede tildelingskriterier for produksjonstilskudd. Det skal nevnes

at utredningen nevner mange flere forslag enn jeg får tid og rom til å sette søkelys på, så prioritering har vært nødvendig.

Utredningen er utgangspunktet for mine intervjuer med redaktørene, derfor følte jeg det var viktig å prioritere de generelle tiltakene som blir foreslått, slik at intervjuet blir forståelig og håndterbart for både meg selv og intervjuobjektene. Å dra inn detaljer fra de konkrete tiltakene ville gjort oppgaven for omfattende, uoversiktlig og tidkrevende. Det ville blitt for mye å gape over både for meg og redaktørene, siden vi alle ville trenge mye tid for å sette oss inn i rapportens detaljer. Ulempen med det er selvfølgelig at vi ikke får satt fokus på dybden i forslagene. Likevel mener jeg å diskutere pressestøtte-tiltak på et generelt nivå er et godt nok utgangspunkt for å se hva redaktørene tenker om temaet.

Jeg kunne naturligvis brukte flere kilder enn jeg gjorde for å sette meg inn i pressestøtte-debatten. Det finnes mange aktører der ute som har en mening om pressestøtten, både privatpersoner og organisasjoner. Man kan sikkert med rette hevde at de kildene jeg har brukt for å hoppe inn i debatten er få. Det finnes flere kilder der ute som presenterer andre virkemidler for fremtidens pressestøtte. Men her måtte jeg rett og slett gjøre et valg. Få kilder får plass i min besvarelse på grunn av dens omfang, og et behov for å snevre den inn. Jeg følte en dokumentasjonsanalyse av NOU 2010:14 var den beste veien å gå for å konkretisere hvordan pressestøtten kan bli organisert i fremtiden. Denne kilden, samt dybdeintervju med redaktørene, er etter mitt skjønn de beste kildene for å utforske problemstillingen nevnt innledningsvis.

2.3: Kvalitative intervju med redaktører

Oppgavens siste og viktigste del er å finne redaktørenes ståsted i debatten om pressestøtten. De får blant annet svare på hvilken fremtid de ser for seg pressestøtten har. Redaktørene får reflektere rundt pressestøtten på generelt nivå, samtidig som de skal ta stilling til de ulike tiltakene som utredningen anbefaler. I tillegg får de beskrive hvilke problemstillinger digitaliseringen i mediene reiser når det gjelder pressestøtten. Jeg har bevisst valgt en redaktør i en avis som mottar produksjonstilskudd (Saltenposten), og en redaktør i en avis som ikke mottar produksjonstilskudd (Avisa Nordland). Det øker sjansen for å få frem ulike syn på pressestøtten, noe som kan gi et mer nyansert bilde av problemstillingen. Intervjuene gir et innblikk i hva aktører innad i pressen tenker om politiske tiltak som angår dem selv. Jeg har

valgt å fokusere på enigheter og uenigheter mellom redaktørene, for å få et grunnlag for å sammenligne svarene.

Metoden jeg har brukt er kvalitative intervju. Det gir en mulighet til gå i dybden og til å få en dypere forståelse av hva redaktørene tenker om pressestøtten. Temaet pressestøtte er såpass komplekst at jeg får best resultat ved å gjennomføre noen få, men gode kvalitative intervjuer. Jeg skal presentere et uoversiktlig emne. Da finner jeg det mest formålstjenlig med kvalitative intervjuer, for å unngå å berøre problemstillingen for overflatisk. Intervjuet var halvstrukturert med på forhånd formulerte spørsmål for å holde fokuset på besvarelsens tema. Men spørsmålene var formulert slik at redaktørene fikk svare åpent og utfyllende.

To kvalitative intervjuer anser jeg som passende for å få et innblikk i pressestøtte-debatten fra redaktørenes side. Det er klart, de to intervjuobjektene kan ikke sies å representere store deler av pressen. Men de er et utvalg som kan være gi en indikasjon på hva deler av bransjen tenker. Man kan naturligvis hevde at flere intervjuobjekter ville gitt et mer riktig bilde av nettopp dette. Men jeg hevder likevel to dybdeintervjuer gir et greit innblikk i problematikken. Mitt mål er ikke å skaffe meg kildemateriale nok til å generalisere og trekke slutninger om hva pressen som helhet mener om pressestøtten. Tvert imot, jeg ønsker å gå i dybden på kun 2 redaktører, for deretter å danne meg et helhetlig bilde av hvordan de personlig ser på problematikken knyttet til pressestøtten i vår digitale tidsalder.

Mine refleksjoner rundt det intervjuobjektene forteller meg har jeg forsøkt å bake inn i det ferdige intervjuet i kapittel 5. Mine tanker dukker opp jevnlig etter hvert som redaktørene kommer inn på ulike temaer. I tillegg kommer en sluttdrøfting i punkt 5.7, hvor jeg vurderer intervjuene helhetlig sett.

Kapittel 3: Drøfting av teori, litteratur og tidligere forskning på området

For å forstå de problemstillingene som preger dagens debatt om pressestøttens legitimitet og utforming, er vi først nødt til å se litt på pressestøttens spede begynnelse på slutten av 1960-tallet.

3.1: Pressestøttens begynnelse

Arne H. Krumsvik tar for seg pressestøttens første år i sin bok *Medienes privilegier – en innføring i mediepolitikk*. Han forklarer at bakgrunnen for at den første pressestøtten så dagens lys i 1969, var ”Frykten for omfattende avisnedleggelse på bakgrunn av utviklingen i Sverige og Danmark”. (Krumsvik 2011:70). Utviklingen i våre naboland var at mange aviser opplevde så trange økonomiske kår at de måtte nedlegges. Krumsvik forteller at denne tendensen også, om enn i noe mindre grad, hadde spredd seg til Norge. Han forklarer at ”Mellom 1950 og 1969 forsvant rundt 40 avistitler i Norge” (Krumsvik 2011: 70). Denne utviklingen var et varsko for politikerne, så i 1966 opprettet regjeringen et offentlig utvalg som skulle undersøke hva som kunne gjøres for å forhindre en slik utvikling. Utvalget, som fikk navnet ”Hellerud-komiteen”, skulle samtidig se nærmere på hvilken rolle avisene hadde i demokratiet.

Komiteen la fram sin innstilling 1967. Der sto det at ”For komiteen står det klart at dersom man ønsker en differensiert dagspresse i Norge, må staten legge forholdene bedre til rette for avisene enn tilfellet har vært hittil” (Hellerud-innstillingen, 1967: 5). Komiteen gjorde også en et poeng ut av den viktige rollen pressen har i et demokrati, hvor den kom fram til følgende konklusjon: ”Et demokratisk styresett er i praksis utenkelig uten den meningsbrytning, idéutvikling og kritikk, som inngår som et vesentlig ledd i all redaksjonell virksomhet. Lokale og rikspolitiske samfunnsanliggende påvirkes av avisenes forskjelligartede meningsytringer.” (Hellerud-innstillingen, 1967: 17).

Denne ideologiske begrunnelsen gjorde at regjeringen i 1969 satte i verk den første direkte pressestøtten til papiravisene. Støtten ble ifølge Krumsvik tredelt; støtte til telekommunikasjon, støtte til politiske partiers pressekontorer (på grunn av datidens partipresse), og subsidiering av avisepapir (Krumsvik 2011: 71).

Hvordan skal vi så utdype og tolke de ideologiske begrunnelsene for pressestøtte som Hellerud-innstillingen gir?

3.2: Legitimering av pressestøtten

3.2.1: Mangfold

Komiteen mener for det første at en ”differensiert dagspresse” er ønskelig i et demokrati. I dette uttrykket ligger det et ønske om en mangfoldig presse. Mangfold i pressen kan forstås som både aktørmangfold, innholdsmangfold og eiermangfold. Helge Østbye forklarer i boka ”*Mediepolitikk – skal medieutviklingen styres?*” at ”Mediene kan bidra til å styrke demokratiet

på tre måter: de kan sikre at alle som har noe å bidra med av synspunkter, får fremme og argumentere for disse syn, de kan sikre at variert informasjon er tilgjengelig, og de kan sikre at alle folkegrupper får en mulighet til å holde seg informert” (Østbye 1995: 56). Her peker Østbye på hvilke måter staten kan legge til rette for mangfold i pressen. Hellerud-komiteen ønsket å beskytte de økonomisk utsatte avisene, nettopp for å bidra til at det skal opprettholdes mange aviser, noe som gir folket flere informasjonskilder og debattkanaler. Mangfoldet i antall aviser var, naturlig nok, et viktig argument fra Hellerud-komiteen for å opprette en støtteordning til pressen.

Den andre typen mangfold som rettferdiggjør pressestøtte, er innholdsmangfold, eller ”å sikre at variert informasjon er tilgjengelig” Slik Østbye beskriver det (1995: 56). Krumsvik forklarer tanken bak dette innholdsmangfoldet, når han sier: ”Et mediesystem som gir et mangfold av informasjon og ytringsmuligheter er derfor en forutsetning for at sannhetsprinsippet, autonomiprinsippet og demokratiprinsippet skal fungere” (Krumsvik 2011: 32). Tanken er at meningsbrytning og idéutveksling er sentralt i et demokrati. Ulike meninger og synspunkter skal få bryne seg mot hverandre, og ulike perspektiver skal få komme til uttrykk. Her spiller for eksempel de riksbærende meningsavisene en viktig rolle, med sine ulike politiske og religiøse ståsteder.

Den siste tolkningen av mangfold er Eiermangfold. I Norge har vi medieeierskapsloven som begrenser hvor mye av markedet én enkelt aktør kan eie. Tanken er at flere eiere betyr flere interesser og stemmer som får komme til orde. Et slikt spredt eierskap er sett på som viktig fordi det bidrar til et større mangfold i avisenes innhold. Flere eiere er tenkt å gi flere synspunkter, noe som igjen gir en mer mangfoldig pressestruktur.

3.2.2: Demokratisk arena for offentlig debatt og meningsbrytning

Hellerud-innstillingen slo fast at: ”et demokratisk styresett er i praksis utenkelig uten den meningsbrytning, idéutvikling og kritikk som inngår som et vesentlig ledd i all redaksjonell virkelighet” (1967: 17). Avisene har altså viktige funksjoner som skal styrke og verne om demokratiet. I et demokrati står prinsippet om ytringsfrihet sterkt, og siste setning i Grunnlovens §100 forteller oss at: ”Det paaligger Statens Myndigheder at Lægge Forholdene til Rette for en aaben og oplyst offentlig Samtale” (GrL. § 100, pkt. 6). Avisene har vært et sentralt medium opp gjennom tidene for å styrke den åpne og opplyste samtalen. Ytringer og

ideer har fått komme til uttrykk, og avisene har slik sett bidratt til å skolere befolkningen i å delta i den offentlige sfære.

Hellerud-komiteen slo også fast at kritikk er viktig fra mediernes side. Mediernes funksjon som en årvåken ”vaktbikkje” har legitimert ikke bare pressestøtteordningen, men avismediets eksistens som sådan. Avisenes søken etter sannheten utgjør et viktig korrektiv til våre tre statsmakter. Pressen skal, kort og godt, avdekke kritiske forhold i samfunnet og sørge for at demokratiets spilleregler blir fulgt.

’En ting er å la ulike meninger og ytringer komme til syne på redaksjonell plass i form av artikler og intervjuer. En annen ting er å la borgerne selv komme til orde på debattarenaen, gjennom for eksempel leserinnlegg. Trine Syvertsen sier i sitt kapittel *Målsettinger og virkemidler i mediepolitikken* i boken *Medier, politikk og samfunn* at: ”Målsettingen om at mediene skal fungere som en arena for demokratisk meningsbrytning og debatt, er sentral i norsk mediepolitikk” (Syvertsen 2006: 90). Avisenes historisk sterke stilling som arena for denne debatten har gitt gode diskusjonsvilkår. Avisenes åpning for leserinnlegg har muliggjort og styrket det offentlige ordskiftet helt frem til våre dager, og dette har vært et svært viktig argument for pressestøttens eksistens.

De to hovedargumentene for pressestøtte som jeg nå har presentert (mangfold og arena for debatt og meningsbrytning) brukes fortsatt for å begrunne pressestøtten. Mediestøtteutvalgets utredning fra 2010 påpeker dette, da de skriver: ”De overordnede mål for mediepolitikken er utviklet over tid og bygger på en historisk linje av mediepolitiske dokumenter”. (NOU 2010: 14, S.18). Komiteen nevner videre at en av de operasjonelle målsettingene er: ”Stimulere til mangfold og kvalitet i mediene” (NOU 2010: 14, S. 18). Argumentene er altså de samme, men medievirkeligheten har forandret seg radikalt siden 1960-tallet. Papiravisene har fått stor konkurranse av nye plattformer, både når det gjelder formidling av informasjon og som arena for debatt og diskusjon. I moderne tid har nettavisene styrket sin rolle som foretrukket plattform. Endrede medievaner, nye medieplattformer og en omfattende digitaliseringsprosess har gjort sitt til å utfordre pressestøttens organisering.

3.3 Pressestøtten utfordres av digitaliseringen

Utviklingen i nye medier, endret mediebruk, og fallende opplagstall representerer alle utfordringer for den nåværende støtteordningen. Papiravisene har ikke den samme, sterke stillingen som arena for nyheter og debatt som de hadde på 1960-tallet. I dag blir de i større

grad utfordret av lesernes overgang fra papirprodukter til nettprodukter. Nettavisene har blitt en viktig kilde for informasjon. Ikke bare nettavisene, men utallige andre skriftlige og muntlige kilder på internett viser hvor mangfoldig dette mediet er.

Og mangfold var jo nettopp et av de viktigste argumentene for at pressestøtten ble etablert i 1969. I dag har mange av papiraviser som mottar støtte også nettutgaver, noe som gir et mangfold av aviser også på nett. Kan nettavisenes styrkede stilling gjøre det nødvendig å dreie pressestøtten over i en digital retning? Nettavisene og papiravisene er begge drevet av profesjonelle journalister, og begge har i en eller annen form betalingsløsninger for sine produkter og tjenester. Begge avistypene har redaktører, og begge har Vær-varsom-plakaten som etisk utgangspunkt for sitt arbeid. Likhetene mellom de to er store. Dette faktum, med papiravisenes opplagsfall og endrede medievaner i bakhodet, gjør at det blir vanskelig å særbehandle papiret som plattform når det gjelder utdeling av produksjonstilskudd. Legitimeringsgrunnlaget for å særbehandle papiraviser er blitt svakere, og argumentene for pressestøtte kan også sies å passe nettavisene og nettjournalistikken.

Det andre hovedargumentet for papiravis-støtte var avisenes funksjon som arena for debatt og meningsytringer. Også her har utviklingen ledet dit hen at argumentet passer bra for avisene på nett. Nettavisene, med sine kommentarfelt, forum og muligheter for dialog i sanntid, er godt egnet for debatt. Debatt-argumentet kan derfor ikke sies å gjelde kun papiravisene, selv om også de legger godt til rette for debatt og ulike ytringer, gjennom for eksempel leserbrev og annet brukerskapt innhold. Argumentene for å rette støtten kun mot papiravisene synes å være på tynn is med tanke på dagens medielandskap. Det er blitt enighet mellom politikere om at pressestøtten er moden for en ”plattformnøytral” vending.

3.4: Bred enighet om plattformnøytral pressestøtte

12. mars kom nyheten om at ESA (EFTAs overvåkningsorgan) har godkjent regjeringens plan om å gjøre pressestøtten mer plattformnøytral, slik at pressestøtten i større grad løsriver seg fra papiret som plattform. Det er slik at alle endringer som skjer innen statsstøtte er nødt til å være i tråd med EØS-avtalen, og ESA er nødt til å godkjenne forandringer i pressestøtten. I en pressemelding fra Kulturdepartementet¹ skriver kulturminister Thorhild Widvey at: ”Modernisering av det mediepolitiske virkemiddelapparatet gjennom økt likebehandling av

---

¹ Kulturdepartementet, pressemelding nr 20/14, 12.03.2014

mediene, uavhengig av teknologisk plattform, er en viktig målsetning for regjeringens mediepolitikk”. Det var Stoltenberg II-regjeringen som først sendte ut dette forslaget på høring, i form av utkast til en ny forskrift. I en pressemelding fra 2012² uttalte regjeringen at de ville endre produksjonstilskuddet slik at ordningen blir mer plattformnøytral. ” Vi mener det er behov for å modernisere dagens pressestøtte,” sa daværende kulturminister Anniken Huitfeldt den gang.

Det er enighet om at en plattformnøytral pressestøtte er veien å gå fremover, og den kan snart bli en realitet. Kulturdepartementets pressemelding nr. 20/14 bekrefter at ”ESAs godkjenning av den nye ordningen betyr at den vil få virkning for 2014. Det vil bli vedtatt en ny forskrift om produksjonstilskudd innen kort tid”. Detaljene i hvordan den nye produksjonstilskuddordningen blir helt konkret er ennå usikkert. Men om vi vender oss til Mediestøtteutvalgets utredning NOU 2010: 14 så får vi muligens innblikk i hva som kan bli en realitet.

Kapittel 4: NOU 2010: 14 – En moderne mediestøtte

Mediestøtteutvalgets utredning fra 2010 kalt ”*Lett å komme til orde, vanskelig å bli hørt – en moderne mediestøtte*” er den hittil siste offentlige utredningen knyttet til mediepolitiske virkemidler. Vedtaket om den plattformnøytrale pressestøtten har sitt utgangspunkt i nettopp denne utredningen, noe som kommer frem av Kulturdepartementets pressemelding nr. 25/12. Utvalget som laget utredningen beskrev sin oppgave slik: ” Å foreta en helhetlig vurdering av bruk av økonomiske virkemidler på medieområdet” (NOU 2010: 14, S. 15). Her ble naturligvis også pressestøtten gjennomgått. Det ble blant annet foreslått å endre merverdiavgiftssatsene både på nett og papir, det vil si innføre moms på papiraviser og senke momsen for inntekter fra netjtjenester. Et annet sentralt forslag som dukket opp var å endre tildelingskriteriene for produksjonstilskudd. Dette forslaget skal jeg beskrive litt mer konkret.

Utvalget foreslår: ”Nye kriterier som vil redusere bivirkningene ved dagens fordelingsnøkkel og bidra til å fremme mangfold og kvalitet.” (NOU 2010: 14, S. 100). Kriteriene lyder som følger:

---

² Kulturdepartementets pressemelding nr: 25/12, 29.03.2012

1. *Brukerbetaling*: Med dette mener utvalget at hele den totale omsetningen fra abonnement, løssalg og andre former for brukerbetaling, skal inngå i støttegrunnlaget. Dette åpner opp for at brukerbetaling for redaksjonelle tjenester fra nettavisene kan bli en del grunnlaget som støtten beregnes ut ifra.
2. *Redaksjonell bemanning*: Utvalget ser den redaksjonelle bemanningen som en indikasjon på hvor mye originaljournalistikk mediehuset produserer, altså hvor mye redaksjonelt stoff de lager selv. Utvalget sier at: ”Støtte til dette, uavhengig av distribusjonsform, vil gi et incentiv til å vektlegge innholdsproduksjon”. Dette forslaget ønsker å rette støtten mer målrettet mot kvalitetsjournalistikken.
3. *Nettodekning*: Utvalget ønsker også å inkludere mediets nettodekning som støttekriterium. Dette er leser- og seermålinger som inkluderer digitale plattformer i støttegrunnlaget, ikke bare papiravisen, slik det er i dag. Utvalget mener at nettodekningen: ”Er et måltall som gir et incentiv for at redaksjonene skal distribuere sitt innhold på nettet”.

Disse kriteriene er ifølge utredningen tenkt for ”nummer-to-avisene”, men også lokalavisene må ha lignende kriterier fastslår komiteen, og skriver at det: ”Foreslås en justering av dagens fordelingsnøkler slik at tilskuddet støtter produksjon av kvalitetsinnhold og ikke en bestemt type distribusjon. En indikasjon på kvalitet er at brukerne er villige til å betale for innholdet” (NOU 2010: 14, S. 101). Komiteen ønsker derfor å legge vekt på brukerbetaling fra nettaviser og papiraviser samlet. I stedet for at *avisopplag* og *utgivelsesfrekvens* er kriterier for støtte, så foreslås *betalende abonnenter* som tildelingskriterium, i liket med en *vesentlig andel egenproduksjon*. (NOU 2010: 14, S. 102).

Årsaken til at jeg nå har kort oppsummert disse virkemidlene, er at de er en sentral del av grunnlaget for intervjuene med redaktørene.

Kapittel 5: Intervju med Frank Øvrewall og Jan Eirik Hanssen

5.1 Momsfritak og produksjonstilskudd

Frank Øvrewall er ansvarlig redaktør i Saltenposten, en lokalavis med et opplag på under 6000 eksemplarer per utgave, og er derfor mottaker av produksjonstilskudd. Avisa Nordland og sjefredaktør Jan-Eirik Hanssen mottar derimot ikke pressestøtte, siden de er en regionavis med omtrent 19 000 i opplag. Pressestøtten berører altså de to redaktørene i ulik grad, og de

kommenterer den fra to veldig ulike ståsteder. Til tross for det er de enige om at pressestøtten har vært viktig for å sikre et bredt utvalg av aviser i Norge. Både Øvrewall og Hanssen tok opp betydningen av mangfold, og det faktum at pressestøtten tradisjonelt har sikret at kapitalsvake og økonomisk truede mediehus har kunnet holde seg i live. I tillegg til produksjonstilskuddet trekker de frem momsfrirket som spesielt viktig for å nå avisenes mediepolitiske mål. De beskriver momsfrirket som en verdi det er viktig å verne om:

”Momsfrirket for avisene har vært der så lenge jeg kan huske. På den tiden momsfrirket for papiravisene ble opprettet, så var det ikke snakk om å skattlegge det trykte ord. Staten skulle ikke skaffe seg inntekter på bekostning av ytringsfriheten og ordskiftet i papiravisene. Jeg anser dette som et verdispørsmål som man tok stilling til på den tiden, mens denne verdien dessverre blir truet i dag” Forteller Øvrewall. Han sikter til utredningens forslag om å innføre 8% moms på papiravisene som en del av en ny pressestøtte. Jan-Eirik Hanssen i Avisa Nordland har et lignende syn på momsfrirket:

” I år er vi jo inne i 200-årsjubileet for Grunnloven, og i Grunnlovens paragraf om ytringsfrihet er det uttrykt at staten skal legge til rette for det frie ord. Politikerne har valgt å ikke kreve inn moms fra de som påtar seg ytringsfrihetsoppdraget, og det er et tiltak jeg er positiv til. Momsfrirket uttrykker ytringsfriheten som samfunnsverdi. Det er ekstremt viktig at moms ikke tar knekken på bærere av det frie ord” sier Hanssen.

Begge redaktørene hegner altså om momsfrirket, og mener en endring på dette feltet kan få dramatiske konsekvenser for mediene. Frank Øvrewall frykter moms på papiraviser vil føre til færre abonnenter, dårligere økonomi, dyrere aviser og mindre rom for å produsere journalistikk. Jan-Eirik Hanssen tenker i samme baner, og legger vekt på at mediehusene ikke er klare for et slikt tiltak. I hvert fall ikke ennå:

”Hvis man virkelig ønsker å oppnå hensikten med pressestøtten, så tenker jeg at det er utrolig viktig at man gir de tradisjonelle mediene en mulighet til å komme seg over til nye digitale forretningsmodeller. Det er ekstremt viktig at man ikke legger en momsbyrde på toppen av utfordringene med denne omstillingsprosessen. En papirmoms kan gjøre at mediene ”bukker under” økonomisk. Man bør i hvert fall utsette forslaget i noen år til for å gi forutsigbarhet for mediehusene” mener Hanssen.

Momsfrirket viser seg som en verdi som fortsatt har et sterkt rotfeste i mediene. Nullsatsen for papiraviser har vært en bauta i norsk mediepolitikk siden den ble innført i 1970, og den har utvilsomt styrket overlevelsessevnen til flere norske papiraviser. Det er derfor naturlig at

redaktørene er enige i at momsfrataket for avisene bør videreføres. Det redaktørene har felles er at de begge frykter konsekvensene av å innføre papiravis-moms. Både Avis Nordland og Saltenposten står midt i en omstillingsperiode til digitale plattformer, og de viser naturlig nok en skepsis mot tiltak som kan forstyrre denne overgangsfasen. Overgangen fra papir til nett synes uunngåelig i dag. Likevel skal vi se at redaktørene har motstridende syn på hvilke medieplattformer som best ivaretar kvalitetsjournalistikken.

5.2 Kvalitet – Papiravis kontra nettavis

Jan-Eirik Hanssen mener pressestøtten ikke har klart å holde følge med utviklingen i mediene. ”Pressestøtten er i ferd med å bli utdatert, rett og slett. Meningsmålinger viser at det blir stadig flere lesere digitalt på bekostning av papiravisen. Det skjer en rask utvikling akkurat nå, med en transformasjon til digitale plattformer. Pressestøtteordningen er derfor i ferd med å havne litt i bakleksa” sier han.

Han legger vekt på at det er innholdet og budskapet i mediene som det er viktig å støtte. Han mener det blir feil å støtte papirindustrien, og ønsker å rette støtten mer mot nettavisene:

”Vi ser at papiravisen og nettavisen er i ferd med å nærme seg hverandre. Jeg tror de fordømmer om at man bare kan ha det lette, underholdende stoffet på nett og ha de lange, pløyende kvalitetsartiklene i papir er i ferd med å bli visket bort. Papiret nærmer seg nett, og nettet nærmer seg papiret” sier han.

Hanssen mener at innholdet i papiravisen og nettavisen er blitt kvalitetsmessig likt. Men her finner han sitt motstykke i Frank Øvrewall. Han mener nemlig det er forskjeller mellom papiravisen og nettavisen når det gjelder kvalitet på innholdet:

”Jeg ser ikke noen umiddelbare problemer med at støtten er rettet primært mot papiravisene. Så lenge man støtter opp om papiravisen så støtter man fortsatt et mangfold. De fleste nettavisene har et ståsted i papiravisen. Jeg mener at, med hederlige unntak, det som produseres på papir er langt mer seriøs journalistikk enn det som blir publisert på nettavisene. Det finnes selvfølgelig mye god nettjournalistikk, men det finnes skrekkelig mye dårlig nettjournalistikk også” sier han.

I Fritt Ord-rapporten *Journalistikk og demokrati – hvor går mediene? Hva kan gjøres?* (2013, Fritt ord) ser vi at Paul Bjerke har en tankegang som ligner Øvrewalls. Bjerke mener det er en feil holdning at kvalitetsjournalistikk må drives på nett, og begrunner det med at forståelsen av kvalitetsjournalistikk er plattformavhengig. Han skriver at: ” Det er åpenbart at god

fjernsynsjournalistikk er annerledes enn god papiravisjournalistikk. Min påstand er at kvalitetsjournalistikk på papir er noe annet enn kvalitetsjournalistikk på nett – og at det er behov for begge deler. Det er derfor nødvendig å forsvare papir som distribusjonskanal”. (Bjerke, Fritt Ord 2013: 81). Også her fremmes tanken om at papiravisjournalistikken har særegne kvaliteter som nettavisene ikke oppfyller, slik Øvrewall var inne på. Bjerke mener nettavisene i større grad enn papiravisene fremmer tempo og hastighet som kvalitetstegn på journalistikken, mens papiravisen er mer rettet mot en ”watchdog-rolle” (Bjerke, 2013: 79), og at innholdet i papir og på nett derfor skiller seg fra hverandre. Argumentet er interessant, og står i kontrast til Hanssens idé om at innholdet i plattformene har nærmet seg så mye at det er blitt tilnærmet ”likt”.

Det er interessant å erfare at de to redaktørene har så ulike syn på kvalitet i de to medieplattformene. Frank Øvrewall uttrykte et sterkere ønske om å beskytte papiravisen enn Jan-Eirik Hanssen gjorde. Dette kan naturligvis ha en sammenheng med at Saltenposten har papiravisen som sin basis. De er også på nett, men nettavisen deres er forbeholdt de som allerede har et abonnement på papiravisen, og er derfor å finne bak en betalingsmur. Nettavisen er en så å si en tilleggstjeneste til papirabonntene. Saltenposten har derfor et utgangspunkt i papiravisen, selv om Saltenposten også er å finne på de digitale plattformene. Hanssen og Avisa Nordland virker derimot å sidestille plattformene i større grad enn Saltenposten gjør, og er ikke like opptatt av å ta utgangspunkt i papiravisen. Dette kan være en årsak til at redaktørene vurderer innholdet på nettavisene så ulikt. Siden de vurderer plattformene ulikt, er det et annet spørsmål som straks reiser seg: Hvilke(n) plattform(er) mener de argumentene om mangfold og debattarena gjør seg mest gjeldende på i dag? Er de sterkest i papiravisen, eller kan de i like stor grad sies å gjelde nettavisene?

5.3 Mangfold og arena for debatt og meningsytringer

Papiravisene har, og har historisk sett, hatt en svært sterk posisjon som nyhetsformidler, opplysningsorgan og arena for meningsbrytninger. Men, som Hanssen var inne på i forrige underkapittel, så er nettavisene en plattform som begynner å ligne veldig på papiravisene. Mediebrukerne vender seg i stadig større grad mot nettavisene, og digitale plattformer har utfordret den tradisjonelle papiravis-lesingen. Men Frank Øvrewall er veldig tydelig på at for ham er papiravisen fortsatt den plattformen som sikrer mangfoldet av kvalitetsjournalistikk og den gode samfunnsdebatten. Han mener nettavisene er et godt bidrag til mediemangfold, men han tenker at papiravisenes er best kvalitetsmessig når det gjelder debattkulturen:

”Det er ikke så veldig mye seriøs debatt på nettavisene. Det er en helt annen form for debatt enn hva vi er vant med fra papiravisene. De som skriver et leserbrev gjør det som regel gjennomreflektert og holder seg saklige. I nettdebattene opplever jeg at det er en helt annen verden. Der er det til dels umulig å føre en saklig debatt” sier Øvrewall.

Som tidligere nevnt tenker Øvrewall at mangfoldet av seriøs og god journalistikk stammer fra papiravisene, og han mener det har sine fordeler at pressestøtten retter seg mot nettopp papiravisene:

”Jeg tror faktisk at hvis man skal prøve å bevare litt av mangfoldet og den gode debatten i mediene, så bør man egentlig støtte papiravisene enn så lenge. Jeg synes argumentene om mangfold og debatt fortsatt står sterkest i papiravisen” sier han.

Det viser seg derfor at Øvrewall vektlegger de positive sidene ved at pressestøtten retter seg mot papiravisene. For ham er det viktig at pressestøtten styrker den journalistiske kvaliteten. Han mener papiravisen fortsatt besitter noen særegne kvaliteter som nettavisene ikke har, kvaliteter som det er verdt å ta med seg videre. Hanssen derimot, har et litt annet syn på hvor kvalitetsjournalistikk og plattform:

”Hva er kvalitet? Kvalitet kan ta flere former. For nettdebatten for eksempel er det en kvalitet at den skjer her og nå, at man kan kommunisere fortløpende. For papiravisen sin del er det en kvalitet at folk må sette seg ned og skrive grundig før man sender det til redaksjonen. Det fine med nettaviser er at det er en lav terskel for å komme til orde, det gjør at vi kan dyrke frem et meningsmangfold. Debatter kan utvikle seg fra slike innlegg på nett, og nettdebattene kan bli svært gode. Nettdebattene skjer her og nå, og både innlegg og artikler deles mellom folk på sosiale medier. Det skaper et engasjement og er en styrke for debatten” sier Hanssen.

At det å definere kvalitetsjournalistikk er en vanskelig øvelse, er i tråd med Ragnhild K. Olsens syn i den tidligere nevnte Fritt Ord-rapporten *Journalistikk og demokrati – hvor går mediene? Hva kan gjøres?* (2013, Fritt ord). I sitt artikkelbidrag til boken skriver hun at: ”Kvalitetsbegrepet i journalistikken er utfordrende. Vurdering av hva som er god og dårlig journalistikk avhenger av hvilket medie- og aktørperspektiv man anlegger, hvilket verdisyn man legger til, og hvilket interesseperspektiv man har” (Olsen, Fritt Ord 2013: 51). Slik vi har sett, er redaktørenes verdisyn ulike når det gjelder kvalitet i papiravisen kontra nettavisen. Øvrewall ilegger papiravisen større verdi enn nettavisen på grunn av kvalitetsmessig forskjellig innhold på de to plattformene. Hanssen derimot sidestiller plattformene i større

grad på grunn av stadig mer likt innhold. Interesseperspektivet kan også spille inn på deres forskjellige syn. Øvrevall og Saltenposten har sitt utgangspunkt i papiravisen, noe som kan gjøre det naturlig at han fremhever papiravisen som plattform for kvalitetsjournalistikk. Hanssen og Avisa Nordland virker ikke å ha det samme papiravis-fundamentet som Saltenposten har, og vektlegger i større grad digitale plattformer. Det er mange faktorer som spiller inn når man skal vurdere kvalitetsjournalistikk. Hanssen har et poeng når han spør retorisk hva som er kvalitet. Det er vanskelig å komme med en presis definisjon.

Hanssen vektlegger andre momenter enn Øvrevall når det gjelder kvaliteten på debatten i mediene. Han heller i retning av at argumentene om mangfold og god debatt ikke bare gjelder for papiravisene, men at også nettavisene kan støtte seg på argumentene. Han har tidligere nevnt at han mener plattformene har nærmet seg hverandre de siste årene, noe som kan vanskeliggjøre at pressestøtten favoriserer papiraviser:

”Gode saker er gode saker, uansett plattform. Hvis man ønsker å bedrive kritisk og avdekkende journalistikk er det beste av alt et samspill mellom de ulike plattformene. Det handler om å få frem budskapet og skape et engasjement rundt det, og da kan man benytte seg av flere kanaler. Jeg tenker at det er pressen man bør støtte, ikke papirindustrien” sier Hanssen.

Her peker han på et argument for å forandre de papirfokuserede tildelingskriteriene for pressestøtte. Han mener nettavisene har utviklet seg til å ”ta over” deler av papiravisenes funksjoner, som for eksempel å fremme et mangfold av budskap og å være en arena for debatt. Det redaktørene derimot har sammenfallende synspunkter om, er at det finnes journalistisk stoff som er mer støtteverdig enn annet stoff. De mener begge at pressestøtten bør være rettet mot den seriøse journalistikken som best ivaretar samfunnsoppdraget:

”Skal man motta støtte bør man oppfylle rollen som vaktbikkje, styrke lokaldemokratiet og produsere kvalitetsjournalistikk” sier Hanssen.

5.4 Annonsørene forsvinner

Som vi tidligere har sett ønsker regjeringen å legge til rette for medienes digitaliseringsprosess. Det viser for eksempel den plattformnøytrale pressestøtteordningen som regjeringen fikk godkjent av ESA³. Den ønsker altså å bruke pressestøtten som et

---

³ Kulturdepartementet, pressemelding nr. 20/14, 12.03.2014

virkemiddel for å hjelpe mediene med overgangen fra papir til nett. Regjeringen vil, om ikke forskynde digitaliseringsprosessen, så i hvert fall oppmuntre og legge til rette for en sterkere satsing på digitale plattformer. Frank Øvrewall stiller seg skeptisk til at myndighetene skal gripe for kraftig inn i transformasjonen fra papir til nett:

”Jeg kan ikke se at pressestøtten skal klare å forandre så mye på dagens nettaviser. Jeg tror ikke mediene vil satse mer på nett bare på grunn av pressestøtten, til det er den for liten. Det er helt andre drivkrefter som driver nettavisene” sier han.

Og hvilke drivkrefter er det Øvrewall tenker på her? Jo, det er annonsørene:

”Annonsørene er helt klart viktigere for avisens økonomi enn hva produksjonstilskuddet er. Alle skulle ønske de fikk mer annonseinntekter på nett. Hvis annonsene hadde flyttet seg over fra papiret til nettavisene, så ville nok satsingen på nett vært enda større. Hos oss er produksjonstilskuddet rundt 5% av inntektene, mens annonseinntektene utgjør 2/3 av den totale summen” forteller han.

Her peker han på et problem mediene møter på sin ferd over til digitale plattformer.

Papiravisenes annonsører har en tendens til å velge andre annonseplasser når de orienterer seg over mot nett. Det er ingen garanti for at annonsøren velger nettavisen til det samme mediet den hadde annonseplass i papir hos tidligere. Google, Finn.no og Facebook er blant aktører som overtar en del av de digitale annonsene, og det går utover de tradisjonelle mediens økonomier. Øvrewall er derfor skeptisk til at mediene skal presses til å orientere seg mot digitale plattformer: ”Er det noen grunn til å fremskynde omstillingen til digital publisering? Den prosessen skjer jo uansett, vi er midt oppe i den. Er det noen grunn til å risikere å akselerere papiravisenes død?” spør han retorisk.

Det er et interessant spørsmål i hvilken grad politikerne skal ”styre” mediene over til digitale distribusjonsplattformer. Bør politikerne ”tvinge” mediene til å gjennomføre transformasjonen eller bør nøye seg med å kun legge til rette for den? Regjeringens forslag dreier seg om å legge forholdene bedre til rette for transformasjonen ved å sidestille de ulike plattformene. Øvrewall er skeptisk til at politiske tiltak skal presse mediene til å sette fart i transformasjonen, noe som gjør at den kan bli vanskeligere å gjennomføre. Også Hanssen er skeptisk til at myndighetene skal gripe for hardt inn i transformasjonsprosessen:

”Gi avisene 5 år til å klare denne omstillingen. Det er viktig at man ikke legger byrder på toppen av mediene som er midt i overgangsprosessen. Gi mediene de årene som gjør at de

klarer å svømme over til den andre siden uten å drukne, og ikke legg bør på dem så de ikke kommer dit” sier han.

5.5: Nye tildelingskriterier for produksjonstilskudd

Hva tenker så redaktørene om mediestøtteutvalgets forslag til nye kriterier for pressestøtten? Hva tenker de for eksempel om nettodekning som et tildelingskriterium? Øvrewall stiller seg kritisk til å legge for stor vekt på nettodekningen:

”Leser- og seermålinger og belønning av utbredelse er det kriteriet som tiltaler meg minst. Produksjonstilskuddet skal vel ikke brukes til å belønne den som er best i klassen? Det bør heller brukes til å opprettholde mangfoldet, ikke premiere de største” sier han. Han frykter at et slikt kriterium kan føre til en overdreven jakt på ”klikk”:

”Dette kan føre til at nyhetene blir enda mer klikk-formatiserte enn de er i dag. Trenden er at mediene forsøker å overgå hverandre i å lure leseren til å klikke seg inn på saker man umiddelbart angret på at man klikket seg inn på. Det kan umulig være noe ønske om å fremme klikk-målinger på nett. Da burde heller betalingsordningene fra nettavisene være et kriterium for støtte, på samme måte som opplagsberegning på papir” forteller han.

Hanssen deler Øvrewalls kritikk mot overdrevet ”klikk-jag”. Også han mener at dette kriteriet på papiret syntes å være det minst positive. Men han vil likevel ikke avfeie kriteriet som utelukkende negativt:

”Det er klart, man kan gjøre en del billige triks for å få opp trafikken. Men vi skal huske på at et klikk er et menneske som aktivt oppsøker ditt innhold. Mange klikk kan indikere et godt journalistisk produkt. Men så kan man selvfølgelig havne i et ”klikk-horeri” hvor man har overdreven fokus på nakenhet for eksempel. Det gir sikkert mange klikk på kort sikt, men vi utfører ikke samfunnsoppdraget noe bedre av den grunn” sier Hanssen.

Redaktørene virker å være enige i at nettodekning ikke bør bli det mest sentrale kriteriet for produksjonsstøtten. De stiller seg atskillig mer positive til ”redaksjonell bemanning” som kriterium, fordi det retter seg mot produksjon av kvalitetsjournalistikk:

”Å skape originaljournalistikk er viktig, så man ikke bare er en ”parasitt” som henter andres innhold. Kriteriet bør være basert på at man leverer eget innhold innenfor den klassiske journalistikken. Jeg er litt usikker på hvor detaljert kriteriet bør være, men jeg hilser det velkommen” sier Hanssen.

Øvrewall mener det er et flott forslag som verner om kvalitetsjournalistikken:

”Det er snakk om at det som produseres og publiseres av stoff skal være laget av egne journalister, og det er et bra fokus å ha. Det vil styrke den grundige journalistikken, journalistikk som har et fornuftig innhold. Litt av bakgrunnen for pressestøtten var jo nettopp at man ville dyrke den seriøse journalistikken” sier han.

Begge redaktørene vil altså støtte originaljournalistikk produsert av egne mediehus. Den type journalistikk ligger nært hjertet av samfunnsoppdraget, og redaktørene fremhever samfunnsoppdraget når de forteller hva pressestøtten bør rette seg mot. Redaktørstyrte medier som lager eget innhold er selve grunnsteinen i mangfoldet som norske medier representerer. Redaktørene virker å være samstemte om at ”klipp-og-lim”-journalistikk bør begrenses, til fordel for selvprodusert journalistisk stoff. Her er redaktørene enige med mediestøtteutvalgets forslag.

Både Øvrewall og Hanssen stiller seg positive til det siste forslaget nevnt i utredningen, nemlig brukerbetaling som tildelingskriterium. Det vil si at antallet brukere som betaler for innhold på nettavisene kan utgjøre et støttegrunnlag. På den måten vrir man deler av støttegrunnlaget bort fra opplagstall, og over til nettavisene. Det gjør at betalingsløsninger på nett lønner seg med tanke på å få tildelt produksjonstilskudd. Hanssen roser ideen om at brukerbetaling i fremtiden skal bli et fast tildelingskriterium, men han er skeptisk til å innføre dette med en gang:

”Man er på rett vei når man begynner å fokusere mot det digitale, men jeg frykter det fortsatt kan være veldig tidlig for enkelte medier. Jeg synes ikke man skal innføre brukerbetaling som kriterium nå med det samme. Alle ønsker at man skal få det til, men tidspunktet for når de enkelte mediene bør innføre brukerbetaling på nett er vanskelig å si. Det er viktig at det skjer til rett tidspunkt, hvis ikke kan man risikere å miste brukere. Mediehusene bør få muligheten til selv å velge når de vil innføre brukerbetaling på nett” sier han. Han mener mediene bør innføre betalingsmetoder gradvis etter hvert som brukerne har gjort det til en vane å lese nettavisene.

5.6: Uenighet om regjeringens forslag

Et siste punkt hvor redaktørene skiller seg fra hverandre, er i synet på regjeringens tidligere forslag om å redusere opplagsgrensen fra 6000 til 4000 for pressestøtte til lokalaviser som er alene eller den største på sitt utgiversted. Et slikt vedtak vil få konsekvenser for en rekke

lokalaviser. Forslaget ble riktignok droppet⁴ da regjeringen sendte sitt forslag til ny pressestøtte til ESA. Men forslaget tydeliggjør redaktørens uenigheter om hvor store mediene kan være før de ikke lenger bør få motta pressestøtte.

Frank Øvrewall er ansvarlig redaktør i Saltenposten, en avis som ville blitt rammet av et slikt forslag. Han mener forslaget er svært dårlig:

”Forslaget ville betydd at vi mistet rundt 800 000 kroner, og det er hele avisens overskudd. Ikke nok med at det skulle gjøres brått og uventet, det skulle i tillegg komme i et budsjettår uten at man hadde muligheter for å komme med andre tiltak enn å si opp folk. Forslaget er hårreisende. Vi lever i en ganske hard konkurransesituasjon selv om vi er størst på vårt utgiversted” forteller han.

Jan-Eirik Hanssen har et annet syn på forslaget. Han mener at avisene som forslaget ville rammet, i utgangspunktet er i en så sterk stilling økonomisk at de er i stand til å klare seg uten pressestøtten:

”Jeg støtter dette forslaget, men jeg vet det er flere i bransjen som ikke gjør det. Jeg mener at disse avisene er blant de som klarer seg aller best på markedet i dag. De er alene på sitt utgiversted, og de er såpass store at de har en forretningsmodell som gjør det mulig å klare seg godt. Da tenker jeg at man heller bør omfordele denne støtten på et vis” sier han.

De ulike meningene som kommer frem her er et uttrykk for de ulike forholdene redaktørene har til pressestøtten. Frank Øvrewall og Saltenposten kan opprettholde 1 og en halv journaliststilling i avisen takket være produksjonstilskuddet, derfor er det naturlig at han er kritisk til forslaget. At produksjonsstøtten til Saltenposten skulle blitt fjernet ville betydd færre journalister til å produsere journalistikk. Frank påpekte at Saltenposten er i en hard konkurransesituasjon selv om de er størst på utgiverstedet. Jan-Eirik Hanssen synes å mene at selv om aviser mellom 4000 og 6000 i opplag er i en hard konkurransesituasjon, så er de så store at de kan greie seg økonomisk selv uten produksjonstilskudd. Et spørsmål som naturlig reiser seg i denne diskusjonen, er hvor stort opplag en avis kan ha før den er blitt for stor til å skulle motta produksjonstilskudd. Hvor skal grensen gå? Det er selve kjernen i debatten, og meningene i bransjen er, slik Hanssen var inne på, delte. Regjeringen signaliserer med et slikt

---

⁴ Due, Axel. *Regjeringen snur: likevel ikke kutt i pressestøtten*. Dagbladet, 2014

forslag at grensen bør flyttes ned, til ulempe for de største lokalavisene. Om dette forslaget blir en realitet på et senere tidspunkt får fremtiden vise.

5.7: Sluttdrøfting

Det har vært spennende å høre redaktørenes betraktninger om pressestøtte-problematikken, og ikke minst har det vært interessant å høre de ulike synene og argumentene som de la frem. Det at redaktørene hadde ulike syn på pressestøtten og dens vei fremover var ventet, all den tid de har svært ulike erfaringer med den. Avis Nordland og Saltenposten er i tillegg konkurrenter som slåss i samme dekningsområde, noe som bekrefter konkurranseforholdet mellom redaktørene.

Omstillingsprosessen til digitale medier er en felles utfordring for både Avis Nordland og Saltenposten, men løsningene de har valgt for denne oppgaven er vidt forskjellige. Mens Saltenposten har plassert nettavisen sin bak en betalingsmur for å få betalt for den, så har Avis Nordland åpen nettavis hvor man kan velge å betale for ulike digitale tjenester dersom man ønsker det. Det er ikke kun én løsning og fremgangsmåte i en slik omstillingsprosess. Hver og en av dem har utvilsomt sine fordeler. Ta Saltenposten sin betalingsmur for eksempel, den sørger på sin måte for at innholdet som blir produsert for nettavisen blir betalt for. Netttilgang krever at man betaler for et papirabonnement, slik sikrer de seg mot ”gratispassasjerer” på nett. Avis Nordlands modell på den andre siden, har den fordel at nettavisens åpenhet lokker til seg nye brukere som kan bli potensielle kunder. Jan-Eirik Hanssen forklarte at avisas taktikk er å i større grad ta seg betalt for innholdet på nett etter hvert som brukerne har skapt et avhengighetsforhold til nettavisen. Poenget her er at mediene velger egne, unike veier for nye digitale forretningsmodeller, noe de ulike løsningene presentert her viser.

Utviklingen av de digitale forretningsmodellene er alfa omega for medienes inntekter i fremtiden. Som Frank Øvrewall var inne på, så kommer store deler av medienes inntekter fra annonsører på papir. Når annonsørene ikke følger papiravisene over til nett, så byr det på økonomiske problemer. Jeg overvurderte nok pressestøttens betydning for et mediums økonomi i så måte. Det er klart, produksjonstilskuddet kommer svært godt med, og kanskje spesielt hos aviser som mottar mer i produksjonstilskudd enn Saltenposten. Likevel så er produksjonstilskuddet, slik Øvrewall beskriver, av mye mindre betydning enn annonseinntektene. Spørsmålet er da i hvilken grad produksjonstilskudd kan være en

motivasjonsfaktor for å rette fokuset mot digitale plattformer. Det er ikke i produksjonstilskuddet de store summene ligger, mener Øvrewall. Er produksjonstilskuddet for lite til at det kan ha noen betydning for hvilken plattform mediene satser på? Ja, mener Øvrewall. Nei, mener politikerne. De mener endrede tildelingskriterier for produksjonstilskuddet kan stimulere til økt satsing på det digitale. Det er i hvert fall den plattformnøytrale pressestøttens mål.

Både Øvrewall og Hanssen mener pressestøtten må gjennomgå sine tilpasninger til den digitale mediehverdag, men de maner til forsiktighet i pressepolitikken. De ønsker ikke for dype inngrep i en vanskelig omstillingsprosess, og de er samstemte i at mediene selv er best skikket til å gjennomføre omstillingen i praksis. Derfor håper de begge de politiske tiltakene kommer gradvis. De ønsker å ”forandre for å bevare”, for å låne et konservativt begrep.

Datamaterialet i denne besvarelsen egner seg dårlig for generalisering og bastante konklusjoner. Derfor har jeg forsøkt å unngå å komme med konklusjoner hvor man kan sette to streker under svaret. Min intensjon har derimot vært å gi et bilde av de komplekse problemstillingene som knytter seg til pressestøtten. Og nettopp dét føler jeg intervjuene gjør. De har utforsket problemstillingen på en oversiktlig måte. Intervjuene maler et lite bilde av redaktørenes oppfatning av pressestøtten og hvilken vei den bør ta fremover. Man trenger et nyansert syn for å forstå debatten om pressestøtten. Meningene er ulike, og løsningsmulighetene er mange.

Kapittel 6: Vedlegg

6.1: Intervjuguide

Intervjuobjekter:

- Frank Øvrewall, ansvarlig redaktør i Saltenposten
- Jan Eirik Hanssen, sjefredaktør i Avisa Nordland

Saltenposten:

Netto opplag 2013: ca. 4 784

Produksjonstilskudd 2013: 861 970 kr

Utkommer 3 ganger i uka, dekker indre Salten.

Lokalavis alene eller størst på sitt utgiversted.

Avisa Nordland:

Netto opplag 2013: ca. 19 894

Produksjonstilskudd 2013: 0

Utkommer 6 dager i uka

regionavis i Nordland

I begrepet pressestøtte legger jeg momsfritaket og produksjonstilskuddet. Andre deler av pressestøtten ser jeg bort ifra, da dette faller utenfor besvarelsen.

- **Hva tenker du om pressestøtten slik den organiseres i dag? Hvorfor?**
- **Finnes det problemstillinger knyttet til dagens organisering av pressestøtten? I så fall: hvilke?**
- **Hvor aktivt deltar du i debatten om fremtidens pressestøttesystem?**
- **Blir pressestøtte-organiseringen utfordret av digitaliseringen? I så fall: hvordan?**
- **Papiravisene blir i dag særbehandlet som distribusjonsplattform når det gjelder pressestøtte. Kan dette bidra til å bremse satsingen på nett? Har du og din avis opplevd noe i den retningen? Hvorfor? Hvorfor ikke?**
- **Finnes det noen forskjeller i det redaksjonelle innholdet som publiseres på nett kontra avis? Er noe journalistisk innhold mer ”støtteverdig” enn noe annet?**
- **Hvilken plattform prioriterer DIN AVIS i dag? Kan dette endre seg med en plattformnøytral pressestøtte?**

- **Har dere egne nettarbeidere? I så fall: hvor mange?**

”Mangfold” og ”arena for debatt og meningsytringer” er begrunnelser for hvorfor pressestøtten i sin tid ble opprettet til fordel for papiravisene.

- **Er disse argumentene for å særbehandle avisene gyldige også i dag? Hvorfor? Hvorfor ikke?**
- **Kan disse argumentene sies å gjelde nettavisene i dag? I hvilken grad?**
- **Er nettavisene en like egnet arena for debatt som papiravisene er? Er det forskjeller i debatt-kulturen i disse mediene?**

Spørsmål kun for Frank Øvrevall, ansvarlig redaktør i Saltenposten:

- **Saltenposten krever abonnement for å lese artikler på nett. Hvorfor?**
- **Hvordan har denne ordningen fungert hittil?**
- **Er alt stoff stengt for ”gratispassasjerer” eller ligger noe stoff åpent?**
- **Er nettavisen og papiravisen deres identiske? Hvilke forskjeller er det eventuelt?**
- **Har dere opplevd noe negativt med en slik ordning? Hva er de positive elementene?**
- **Er det mulig å kjøpe kun nettabonnement, eller må abonnementet henge sammen med papiravisen?**

Spørsmål kun for Jan-Eirik Hanssen, sjefredaktør i Avisa Nordland:

- **Er momsfritaket et verdispørsmål?**
- **Påvirker annonsørene hvilken journalistisk plattform som prioriteres?**
- **Hvordan vekter du pressestøttens betydning sammenlignet med annonseinntektene?**
- **Bør pressestøtten forsøke å presse frem en omstilling fra papir til nett? Hvorfor? Hvorfor ikke?**

Regjeringen har tatt mediestøtteutvalgets utredning til etterretning, og EFTAs overvåkningsorgan ESA godkjente 12. mars regjeringens forslag til en ny, plattformnøytral pressestøtte. – **Hvilke tanker gjør du deg om den nyheten?**

Mediestøtteutvalget ga i 2010 ut en offentlig utredning som het: ” Lett å komme til orde, vanskelig å bli hørt – en moderne mediestøtte”. Her ble dagens mediestøtte-system vurdert, inkludert pressestøtten, og utvalget kom med flere forslag til virkemidler som kan brukes i fremtidens pressestøtte-system. De er blant annet:

Merverdiavgift:

Redusert merverdiavgift. 0% papir og 8% nett i Flermedialitetsalternativet. 8% papir og 8% nett i Omfordelingsalternativet.

- **Det blir foreslått å innføre 8% moms på papiraviser. Hva tenker du om forslaget?**
- **Hvordan vil en eventuell moms på papiraviser påvirke forholdet mellom hva som prioriteres i avisen, og hva som prioriteres på nett?**
- **Hva tenker du om at betalingstjenester på nett kan få redusert moms til 8%? Vil det føre til at din avis i større grad prioriterer nettet som plattform?**
- **Hvis du ser på de to forslagene ovenfor: Hvilket forslag ville du foretrukket? Hvorfor?**

Produksjonstilskudd: Nummer 2-aviser

Når det gjelder produksjonstilskuddet foreslår mediestøtteutvalget å endre tildelingskriteriene for hvor mye støtte den enkelte avis skal motta. De kriteriene som foreslås er: *Brukerbetaling, redaksjonell bemanning og nettodekning.*

Brukerbetaling= Total omsetning fra abonnement, løssalg og andre former for brukerbetaling. Vil inkludere betaling på nett. Løsrive beregningsmåten fra papirproduktet, fremme utviklingen av nye betalbare produkter.

Redaksjonell bemanning= En indikasjon på produksjon av originaljournalistikk. Skal sikre produksjon av kvalitetsinnhold. Støtte til dette, uavhengig av distribusjonsform, vil gi et incentiv til å vektlegge innholdsproduksjon.

Nettodekning= Leser- og seermålinger. Inkludere nett. Belønning av utbredelse er en forlengelse av den etablerte tradisjonen for opplagsmåling.

- **Hvordan vurderer du hver og en av disse tildelingskriteriene?**
- **Hvilke redaksjonelle endringer kan hvert av disse kriteriene få?**
- **Utvalget som skrev rapporten mener: ” Dagens tildelingskriterier motvirker omstilling til digital publisering”. Er du enig eller uenig? Hvorfor?**

Lokalaviser:

Også lokalavisene må ha lignende kriterier fastslår komiteen, og skriver til at det: ”foreslås en justering av dagens fordelingsnøkler slik at tilskuddet støtter produksjon av kvalitetsinnhold og ikke en bestemt type distribusjon. En indikasjon på kvalitet er at brukerne er villige til å betale for innholdet” (NOU 2010: 14, S. 101). Komiteen ønsker derfor å legge vekt på brukerbetaling fra nettaviser og papiraviser samlet. I stedet for at *avisopplag* og *utgivelsesfrekvens* er kriterier for støtte, så foreslås *betalende abonnenter* som tildelingskriterium, i liket med en *vesentlig andel egenproduksjon*. (NOU 2010: 14, S. 102).

- **Hva tenker du om å støtte produksjon av kvalitetsinnhold i stedet for en bestemt type distribusjon?**
- **Hva tenker du om at avisopplag og utgivelsesfrekvens byttes ut som tildelingskriterier til fordel for betalende abonnenter og en vesentlig andel egenproduksjon?**

Det opprinnelige forslaget fra regjeringens side var å innføre et fast støttetak på 40 millioner kroner, samt å flytte opplagsgrensen fra 6 000 til 4 000 for støtte til aviser som er størst eller alene på sine utgiversteder. Men samarbeidspartiene Venstre og KrF støttet ikke endringen, så forslagene ble ikke sendt til ESA for godkjenning.

- **Hva er dine tanker om at disse forslagene ble forkastet? Hvordan ville forslaget påvirket din avis?**

Andre spørsmål:

- **Med tanke på utviklingen i folks mediebruk: Tror du papiravisen noen gang vil dø helt ut?**
- **Er nettetavisene egnet for å produsere den samme dyptgående journalistikken som papiravisene gjør?**

6.2: Prosjektvurdering fra norsk samfunnsvitenskapelig datatjeneste

Norsk samfunnsvitenskapelig datatjeneste AS
NORWEGIAN SOCIAL SCIENCE DATA SERVICES

Harald Hårfagres gate 29
N-5007 Bergen
Norway
Tel: +47-55 58 21 17
Fax: +47-55 58 96 50
nsd@nsd.uib.no
www.nsd.uib.no
Org.nr. 985 321 884

Birgit Røe Mathisen
Fakultet for samfunnsvitenskap Universitetet i Nordland
Mørkvedtråkket 30
8049 BODØ

Vår dato: 27.03.2014

Vår ref: 38082 / 3 / LMR

Deres dato:

Deres ref:

TILBAKEMELDING PÅ MELDING OM BEHANDLING AV PERSONOPPLYSNINGER

Vi viser til melding om behandling av personopplysninger, mottatt 10.03.2014. Meldingen gjelder prosjektet:

38082	<i>Pressestøtten - et kommende hamskifte</i>
<i>Behandlingsansvarlig</i>	<i>Universitetet i Nordland, ved institusjonens øverste leder</i>
<i>Daglig ansvarlig</i>	<i>Birgit Røe Mathisen</i>
<i>Student</i>	<i>Eskil Buseth Folstad</i>

Personvernombudet har vurdert prosjektet og finner at behandlingen av personopplysninger er meldepliktig i henhold til personopplysningsloven § 31. Behandlingen tilfredsstiller kravene i personopplysningsloven.

Personvernombudets vurdering forutsetter at prosjektet gjennomføres i tråd med opplysningene gitt i meldeskjemaet, korrespondanse med ombudet, ombudets kommentarer samt personopplysningsloven og helseregisterloven med forskrifter. Behandlingen av personopplysninger kan settes i gang.

Det gjøres oppmerksom på at det skal gis ny melding dersom behandlingen endres i forhold til de opplysninger som ligger til grunn for personvernombudets vurdering. Endringsmeldinger gis via et eget skjema, <http://www.nsd.uib.no/personvern/meldeplikt/skjema.html>. Det skal også gis melding etter tre år dersom prosjektet fortsatt pågår. Meldinger skal skje skriftlig til ombudet.

Personvernombudet har lagt ut opplysninger om prosjektet i en offentlig database, <http://pvo.nsd.no/prosjekt>.

Personvernombudet vil ved prosjektets avslutning, 30.04.2014, rette en henvendelse angående status for behandlingen av personopplysninger.

Vennlig hilsen

Katrine Utaaker Segadal

Linn-Merethe Rød

Kontaktperson: Linn-Merethe Rød tlf: 55 58 89 11

Vedlegg: Prosjektvurdering

Kopi: Eskil Buseth Folstad eskil_bf@hotmail.com

Dokumentet er elektronisk produsert og godkjent ved NSDs rutiner for elektronisk godkjenning.

Avdelingskontorer / District Offices:

OSLO: NSD, Universitetet i Oslo, Postboks 1055 Blindern, 0316 Oslo. Tel: +47-22 85 52 11. nsd@uio.no

TRONDHEIM: NSD, Norges teknisk-naturvitenskapelige universitet, 7491 Trondheim. Tel: +47-73 59 19 07. kyrre.svarva@svt.ntnu.no

TROMSØ: NSD, SVF, Universitetet i Tromsø, 9037 Tromsø. Tel: +47-77 64 43 36. nsdmaa@sv.uit.no

Personvernombudet for forskning

Prosjektvurdering - Kommentar

Prosjektnr: 38082

Ifølge prosjektmeldingen skal utvalget informeres muntlig om prosjektet og samtykke muntlig til deltakelse. For å tilfredsstille kravet om et informert samtykke etter loven, må utvalget informeres om følgende:

- hvilken institusjon som er ansvarlig
- prosjektets formål/problemstilling
- hvilke metoder som skal benyttes for datainnsamling
- hvilke typer opplysninger som samles inn
- at det er frivillig å delta og at man kan trekke seg når som helst uten begrunnelse
- dato for forventet prosjektslutt
- hvorvidt enkeltpersoner vil kunne gjenkjennes i den ferdige oppgaven
- kontaktopplysninger til student og veileder

Personvernombudet legger til grunn at forsker etterfølger Universitetet i Nordland sine interne rutiner for datasikkerhet. Dersom personopplysninger skal lagres på privat pc/mobile enheter, bør opplysningene krypteres tilstrekkelig.

Forventet prosjektslutt er 30.04.2014. Med mindre annet er avtalt med den enkelte, anonymiseres data.

6.3: Samtykkeskriv

Forespørsel om deltakelse i forskningsprosjektet

”Pressestøtten i en digital mediehverdag”

Bakgrunn og formål

Formålet med studien er å drøfte problemstillinger knyttet til dagens organisering av pressestøtten, samt å få et innblikk i utviklingen av fremtidens pressestøtte. I tillegg vil studien ta for seg pressestøtten i et historisk lys, samt å finne de hovedargumentene som har legitimert papiravisenes pressestøtte. Disse argumentene vil bli problematisert i lys av utviklingen av digitale medier og folks endrede medievaner. Sentrale problemstillinger vil bli som følger:

- Hvorfor ble pressestøtten opprettet?
- Hva var/er støttens formål?
- Hvordan har folks mediebruk utviklet seg de siste årene?
- Hvilke utfordringer møter pressestøtten i dagens digitale medievirkelighet?
- I hvilken retning går pressestøttens innhold og organisering?
- Hvilke konkrete virkemidler er blitt foreslått for fremtidens organisering av støtten?
- Hva tenker aktører i mediebransjen selv (redaktører) om pressestøttens vei fremover?

Prosjektet er en bacheloroppgave som gjennomføres ved Universitetet i Nordland. Prosjektet gjennomføres ikke for ekstern oppdragsgiver. Prosjektet er heller ikke et samarbeid mellom flere institusjoner.

Utvalget er trukket på bakgrunn av hvem som antas å ha god kunnskap om temaet, og på bakgrunn av at de er viktige aktører i pressen som selv blir berørt av hvordan pressestøtten fordeles. I tillegg er de valgt på grunn av deres geografiske nærhet til Bodø, som er bachelorforfatters studiested.

Hva innebærer deltakelse i studien?

Deltagelse i studien innebærer å gjennomføre et aktivt kvalitativt intervju med studiens forfatter. Opplysninger som hentes inn er i hovedsak hvilke refleksjoner intervjuobjektet gjør seg rundt de spørsmålene som blir stilt. Spørsmålene omhandler i stor grad de problemstillingene som er knyttet til pressestøtten, og intervjuets mål er å sette seg inn i hvilket ståsted intervjuobjektet har i denne debatten. Han vil bli spurt om hvordan han vurderer de ulike konkrete virkemidlene, som er foreslått

av mediestøtteutvalget, for den fremtidige pressestøtten. I tillegg blir intervjuobjektet bedt om å vurdere pressestøttens legitimitet og papiravisen som arena for debatt sammenlignet med nettaviser. Intervjuobjektet vil også beskrive hvordan han opplever regjeringens konkrete politikk knyttet til pressestøtten. Data vil bli registrert ved en taleopptaker.

Hva skjer med informasjonen om deg?

Alle personopplysninger vil bli behandlet konfidensielt. Kun forfatter av studien (student) vil ha tilgang til personopplysningene. Opplysningene vil bli lagret på en passordbeskyttet PC, mens taleopptaket vil bli oppbevart på en passordbeskyttet mp3-spiller som fungerer som en taleopptaker. Deltageren vil kunne bli gjenkjent i publikasjon.

Prosjektet skal etter planen avsluttes 30. april 2014. Da blir studien, med dens personopplysninger, sendt til sensor for vurdering. Etter vurdering vil bacheloroppgaven være offentlig tilgjengelig. Personopplysninger i mitt råmateriale på PC vil bli slettet. Taleopptaket av intervjuet vil også bli slettet.

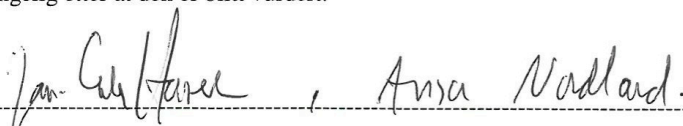
Frivillig deltakelse

Det er frivillig å delta i studien, og du kan når som helst trekke ditt samtykke uten å oppgi noen grunn. Dersom du trekker deg, vil alle opplysninger om deg bli anonymisert. Dersom du har spørsmål til studien, ta kontakt med Eskil Buseth Folstad på tlf: 46 74 30 27

Studien er meldt til Personvernombudet for forskning, Norsk samfunnsvitenskapelig datatjeneste AS.

Samtykke til deltakelse i studien

Jeg har mottatt informasjon om studien, og er villig til å delta i et intervju. Jeg samtykker til at bacheloroppgaven, med dens personopplysninger om meg som intervjuobjekt, gjøres offentlig tilgjengelig etter at den er blitt vurdert.

(Signert av prosjektdeltaker, ~~date~~)

Forespørsel om deltakelse i forskningsprosjektet

”Pressestøtten i en digital mediehverdag”

Bakgrunn og formål

Formålet med studien er å drøfte problemstillinger knyttet til dagens organisering av pressestøtten, samt å få et innblikk i utviklingen av fremtidens pressestøtte. I tillegg vil studien ta for seg pressestøtten i et historisk lys, samt å finne de hovedargumentene som har legitimert papiravisenes pressestøtte. Disse argumentene vil bli problematisert i lys av utviklingen av digitale medier og folks endrede medievaner. Sentrale problemstillinger vil bli som følger:

- Hvorfor ble pressestøtten opprettet?
- Hva var/er støttens formål?
- Hvordan har folks mediebruk utviklet seg de siste årene?
- Hvilke utfordringer møter pressestøtten i dagens digitale medievirkelighet?
- I hvilken retning går pressestøttens innhold og organisering?
- Hvilke konkrete virkemidler er blitt foreslått for fremtidens organisering av støtten?
- Hva tenker aktører i mediebransjen selv (redaktører) om pressestøttens vei fremover?

Prosjektet er en bacheloroppgave som gjennomføres ved Universitetet i Nordland. Prosjektet gjennomføres ikke for ekstern oppdragsgiver. Prosjektet er heller ikke et samarbeid mellom flere institusjoner.

Utvalget er trukket på bakgrunn av hvem som antas å ha god kunnskap om temaet, og på bakgrunn av at de er viktige aktører i pressen som selv blir berørt av hvordan pressestøtten fordeles. I tillegg er de valgt på grunn av deres geografiske nærhet til Bodø, som er bachelorforfatters studiested.

Hva innebærer deltakelse i studien?

Deltagelse i studien innebærer å gjennomføre et aktivt kvalitativt intervju med studiens forfatter. Opplysninger som hentes inn er i hovedsak hvilke refleksjoner intervjuobjektet gjør seg rundt de spørsmålene som blir stilt. Spørsmålene omhandler i stor grad de problemstillingene som er knyttet til pressestøtten, og intervjuets mål er å sette seg inn i hvilket ståsted intervjuobjektet har i denne debatten. Han vil bli spurt om hvordan han vurderer de ulike konkrete virkemidlene, som er foreslått

av mediestøtteutvalget, for den fremtidige pressestøtten. I tillegg blir intervjuobjektet bedt om å vurdere pressestøttens legitimitet og papiravisen som arena for debatt sammenlignet med nettaviser. Intervjuobjektet vil også beskrive hvordan han opplever regjeringens konkrete politikk knyttet til pressestøtten. Data vil bli registrert ved en taleopptaker.

Hva skjer med informasjonen om deg?

Alle personopplysninger vil bli behandlet konfidensielt. Kun forfatter av studien (student) vil ha tilgang til personopplysningene. Opplysningene vil bli lagret på en passordbeskyttet PC, mens taleopptaket vil bli oppbevart på en passordbeskyttet mp3-spiller som fungerer som en taleopptaker. Deltageren vil kunne bli gjenkjent i publikasjon.

Prosjektet skal etter planen avsluttes 30. april 2014. Da blir studien, med dens personopplysninger, sendt til sensor for vurdering. Etter vurdering vil bacheloroppgaven være offentlig tilgjengelig. Personopplysninger i mitt råmateriale på PC vil bli slettet. Taleopptaket av intervjuet vil også bli slettet.

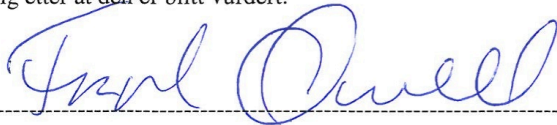
Frivillig deltakelse

Det er frivillig å delta i studien, og du kan når som helst trekke ditt samtykke uten å oppgi noen grunn. Dersom du trekker deg, vil alle opplysninger om deg bli anonymisert. Dersom du har spørsmål til studien, ta kontakt med Eskil Buseth Folstad på tlf: 46 74 30 27

Studien er meldt til Personvernombudet for forskning, Norsk samfunnsvitenskapelig datatjeneste AS.

Samtykke til deltakelse i studien

Jeg har mottatt informasjon om studien, og er villig til å delta i et intervju. Jeg samtykker til at bacheloroppgaven, med dens personopplysninger om meg som intervjuobjekt, gjøres offentlig tilgjengelig etter at den er blitt vurdert.

(Signert av prosjektdeltaker, ~~dat~~)

Kapittel 7: Litteraturliste

7.1: Bøker

- Bech-Karlsen, J: *Gode fagtekster. Essayskriving for begynnere*. Universitetsforlaget 2003.
- Grunnloven § 100, punkt 6. (2004, innføring av infrastrukturansvaret).
- Krumsvik, Arne H. (2011) *Medienes privilegier – en innføring i mediepolitikk*. IJ-Forlaget 2011. 1 Utgave 1 Opplag.
- Orgeret, Kristin Skare (red.). (2012) *Norske medier – Journalistikk, politikk og kultur*. Bokkapittel: nr. 7, **Mediepolitikk**. Kapittelforfatter: Tanja Storsul. Cappelen Damm Høyskoleforlaget 2012. 1 Utgave, 1 Opplag 2012. S. 182.
- Von der Lippe, Berit (red.) (2006) *Medier, politikk og samfunn*. Bokkapittel: nr. 5, **Målsettinger og virkemidler i mediepolitikken**. Kapittelforfatter: Trine Syvertsen. Cappelen Damm AS, Oslo 2006. 5. Utgave 2006, 5. Opplag 2011. S. 84.
- Østbye, Helge (1995) *Mediepolitikk – skal medieutviklingen styres?* Universitetsforlaget AS 1995. 1 Utgave 1988.
- Østbye, Helge m.fl.: *Metodebok for mediefag*. 4. Utg. 2013. Fagbokforlaget, Bergen.

7.2: Kilder fra internett

- Due, Axel (2014) *Regjeringen snur: likevel ikke kutt i pressestøtten*. Dagbladet, 14. februar 2014 (Internett). Tilgjengelig fra: http://www.dagbladet.no/2014/02/14/kultur/pressestotte/vart_land/kulturdepartementet/widvey/31818730/ Lest dato: 13. april.
- Medienorge, mediebedriftenes landsforening, landslaget for lokalaviser, og Sigurd Høsts rapport ”Avisåret” (2014, dato ikke oppgitt). Medienorge.no, *Opplagstall norske aviser*. Medienorge. Tilgjengelig fra: <http://medienorge.uib.no/?cat=statistikk&page=avis&queryID=190> Lest dato: 9. april. (Brukt for bakgrunnsinformasjon om ANs og SPs opplagstall før intervju).
- Medietilsynet (21. april 2008) *Produksjonstilskudd*. Medietilsynet.no. Tilgjengelig fra: <http://www.medietilsynet.no/Stotteordninger/Produksjonstilskudd/> Lest dato: 11.april. (Brukt for bakgrunnsinformasjon om Saltenpostens produksjonstilskudd før intervju.)
- Omdahl, Sven Egil (red.) (2013) *Journalistikk og demokrati – hvor går mediene? Hva kan gjøres?* Kapittel nr. 2, **Hva er journalistisk kvalitet?** Kapittelforfatter: Ragnhild K. Olsen. Fritt Ord, 2013: 51. Og kapittel nr. 3, **Kvalitetsjournalistikk er ikke**

plattformnøytral. Kapittelforfatter: Paul Bjerke. Fritt Ord, 2013: 79 og 81. (Internett)

Tilgjengelig fra: [http://www.fritt-](http://www.fritt-ord.no/images/uploads/norsk_kvalitetsjournalistikk_rapport.pdf)

[ord.no/images/uploads/norsk_kvalitetsjournalistikk_rapport.pdf](http://www.fritt-ord.no/images/uploads/norsk_kvalitetsjournalistikk_rapport.pdf) Lest dato: 10. april.

- Presse.no (2014), Norsk Presseforbund. *Vær-varsom-plakaten*. (Internett).

Tilgjengelig fra: <http://presse.no/Etisk-regelverk/Vaer-Varsom-plakaten> Lest dato: 15. april.

- Regjeringen (12. mars 2014), Regjeringen.no. *ESA godkjenner regjeringens forslag til pressestøtte*. Pressemelding Kulturdepartementet. Tilgjengelig fra:

<http://www.regjeringen.no/nb/dep/kud/presesenter/pressemeldinger/2014/ESA-godkjenner-regjeringens-forslag-til-pressestotte.html?id=752927> Lest dato: 10. april.

- Regjeringen (29. mars 2012), Regjeringen.no. *Pressestøtte blir mediestøtte*.

Pressemelding Kulturdepartementet. Tilgjengelig fra:

<http://www.regjeringen.no/nb/dokumentarkiv/stoltenberg-ii/kud/Nyheter-og-pressemeldinger/Pressemeldinger/2012/pressestotte-blir-mediestotte.html?id=677308>

Lest dato: 12. april.

7.3: Muntlige kilder

- Hanssen, Jan-Eirik. Sjefredaktør i Avisa Nordland. Sted: Dronningens gate 18, Bodø.

Dato: 14. April 2014. Kvalitativt intervju, ansikt til ansikt.

- Øvrewall, Frank. Ansvarlig redaktør i Saltenposten. Sted: Universitetet i Nordland.

Dato: 8. april 2014. Kvalitativt intervju, ansikt til ansikt.

7.4: Offentlige dokumenter

- Kulturdepartementet (2010) *Lett å komme til orde, vanskelig å bli hørt – en moderne mediestøtte*. NOU 2010:14. Oslo, Statens forvaltningstjeneste. Tilgjengelig fra:

<http://www.regjeringen.no/pages/14757510/PDFS/NOU201020100014000DDDPDFS.pdf>

Lest: 2. april 2014.